

PROGRAMA ALTERNATIU A LA SANCIÓ ADMINISTRATIVA “VAL LA PENA”

Introducció

En el text refós de l'Ordenança Municipal de Convivència Ciutadana reguladora dels usos de les vies i dels espais públics amb incorporació de modificacions parcials aprovades pel Ple Municipal de data 16 de febrer de 2009, recull en l'article 158 Criteris de graduació de sancions, i en concret en el punt 7 diu que *“quan la sanció per l'incompliment dels preceptes d'aquesta ordenança consisteixi en una multa, l'Alcalde o regidor en el que hagi desconcentrat la potestat sancionadora podrà substituir, prèvia sol·licitud de l'interessat, l'import monetari per la obligació positiva de prestació de treballs en benefici de la comunitat”*

En previsió que en la nova Ordenança Municipal de Convivència Ciutadana, hores d'ara en procés de revisió, inclourà un precepte, en el què informi a la ciutadania de l'existència del programa “Val la pena”, el programa alternatiu a la sanció administrativa per a joves infractors menors d'edat als articles corresponents al consum de drogues tòxiques o anàlogues a la via pública i a l'abandonament als espais públics dels estris utilitzats pel consum, en el què voluntàriament podran substituir la multa per un programa educatiu adient a la personalitat i circumstàncies personals de cada menor infractor.

S'ha treballat des de diferents àrees de l'ajuntament per a la consecució del programa alternatiu a la sanció administrativa, d'ara endavant “Val la pena”.

Preàmbul

La finalitat d'aquests programes és poder oferir una intervenció d'atenció, seguiment i prevenció als menors que han estat denunciats per una infracció administrativa relacionada amb consum o tinença de drogues, que es basa en una resposta educativa alternativa a la sanció administrativa, a canvi de la suspensió de la sanció econòmica (sempre que la mesura alternativa es compleixi satisfactòriament). Aquesta resposta ha de poder ser una intervenció integral –des de diferents serveis municipals– amb la finalitat de disminuir els riscos associats al consum de drogues i alcohol.

El programa també es pot considerar una estratègia de detecció precoç (per evitar o disminuir riscos associats al consum).

Objectiu general

Aconseguir que els menors i no reincidents, presumptes autors d'una infracció administrativa prevista a l'article 4.6.d i 4.6.d bis, de l'Ordenança Municipal de Civisme de l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès, referent al consum en llocs, vies, establiments o transports públics, així com la tinença il·lícita de drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicotròpiques, puguin optar a una mesura alternativa a la sanció per evitar o disminuir riscos associats al consum.

Objectius específics

- Detectar situacions de risc i fer la derivació que escaigui a altres recursos de la xarxa socio-sanitària.
- Orientar en relació amb les necessitats personals detectades en el menor objecte de la denúncia.
- Assessorar la família en relació amb el consum de drogues i alcohol i altres riscos associats.
- Vetllar perquè la mesura educativa es compleixi satisfactòriament.
- Garantir una òptima coordinació entre tots els agents implicats.
- Garantir la qualitat del servei.

Els principis inspiradors d'aquests programes són:

1. El principi d'eficàcia. Les intervencions han d'atendre les necessitats dels menors adaptant el programa a la seva necessitat real.
2. Intervenció mínima. Les intervencions han de ser adequades i el menys intensives possible.
3. Proporcionalitat. Les intervencions són a mesura de la gravetat del risc. S'han de graduar i no actuar de forma generalitzada.
4. No estigmatització. Les intervencions no han de promoure el rebuig dels menors, ni a les seves famílies en l'àmbit comunitari. No s'ha de fomentar la culpabilització.
5. No discriminació. Les intervencions es fan sense distinció fonamentada sobre sexe, raça, color, llengua, origen cultural, etc.

Edat de la persona infractora

1. La població que pot accedir al "Val la pena" com a alternativa a la sanció administrativa són els **menors amb una edat compresa entre els 14 i 17 anys**.

2. Municipi de residència de la persona infractora

Podran acollir-se al "Val la pena":

- Els **menors que hagin comès la infracció en el municipi i que siguin residents en el municipi**.
- Els **menors denunciats en el municipi, independentment del seu lloc de residència, es podrà fer el "Val la pena", en el seu municipi de residència sempre i quan existeixi un programa alternatiu a la sanció administrativa**.
- Els **menors residents del municipi, independentment on hagin estat denunciats, sempre i quan al municipi on s'hagi comès la infracció, existeixi un Programa alternatiu a la sanció administrativa**.

3. Reincidència

Els menors reincident no es podran acollir al programa "Val la pena".

Excepcions:

- Que la primera sanció administrativa sigui de data anterior a la implementació del "Val la pena" i no hagi tingut la oportunitat d'acollir-se al programa.

En qualsevol cas, la circumstància de repetició s'hauria d'incloure com una variable més de la intervenció educativa.

Marc Legal

El document marc legal en el qual es fonamenta el programa "Val la pena", és l'Ordenança Municipal de Convivència Ciutadana reguladora dels usos de les vies i dels espais públics, amb incorporació de les modificacions parcials aprovades pel Ple Municipal de data 16 de febrer de 2009.

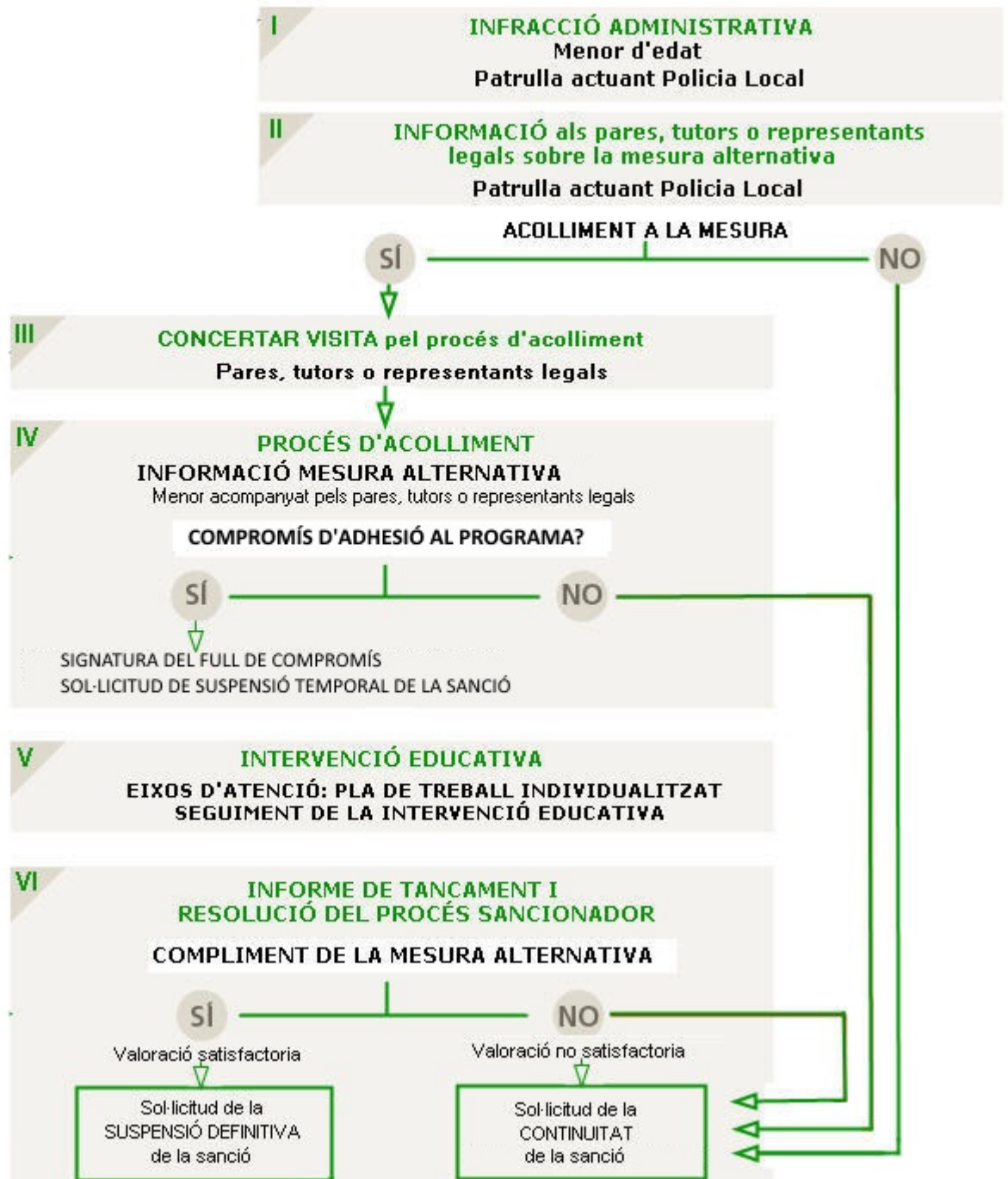
Els articles del nomenclàtor que desenvolupa la OMCC, són les infraccions que en primera instància es podran acollir de manera voluntària al programa educatiu, els menors de 14 a 17 anys no reincidentes i de manera voluntària, i en concret: **l'article 4.6.d) Utilitzar els espais públics i la via pública per al consum i/o tinença il·lícita de substàncies estupefaents o similars (sí no és infracció penal)** referent al consum en llocs, vies, establiments o transports públics, així com la tinença il·lícita de drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicotròpiques i infracció en el seu **article 4.6.d) bis Abandonar als espais públics i la via pública utilitges o instruments utilitzats per al consum d'estupefaents o similars (sí no és infracció penal)**, l'abandonament d'estris o instruments utilitzats per al seu consum.

A l'esmentada infracció li correspon una sanció de multa de 375 euros en el primer cas i en el segon 600€.

El document marc del programa ha de recollir els fonaments de dret següents:

- Convenció dels drets del nen (1989). Referència jurídica, política i social per protegir el desenvolupament i la dignitat de tots els menors de 18 anys com a subjectes de drets i com a orientació de les actuacions i decisions administratives i penals, que han d'anar sempre orientades a salvaguardar "l'interès superior" del menor (art. 3).
- Llei orgànica 1/1992, de 21 de febrer, sobre protecció de la seguretat ciutadana.
- Recomanació 1121 del Consell d'Europa, relativa als drets dels nens i a la Carta dels drets del nen de 1992 del Parlament Europeu.
- Llei catalana 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.
- Llei orgànica 15/1999 de protecció de dades de caràcter personal (LOPD).
- Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.
- Llei 4/2003, de 7 d'abril, d'ordenació del sistema de seguretat pública de Catalunya.
- Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors.
- Decret 278/1993, de 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d'aplicació als àmbits de competència de la Generalitat de Catalunya.
- Reial decret 1774/2004, de 30 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors.

Protocol d'actuació

Protocol d'Actuació

El punt de partida del protocol d'actuació és l'existència d'una denúncia d'una infracció administrativa que genera una sanció. A partir d'aquest moment s'activa el procediment en què s'ofereix la possibilitat d'aplicar una mesura alternativa a la sanció.

Temporalització del protocol d'actuació

- **Des de la denúncia, si hi ha reconeixement dels fets, o des de la imposició de la sanció, fins a la trucada per sol·licitar hora per a la primera visita:**

El període de temps no ha de ser superior a 15 dies

- **Des de la denúncia, si hi ha reconeixement dels fets, o des de la imposició de la sanció, fins a la primera visita:**

El període de temps per a la programació de la visita no ha de ser superior a 30 dies

- **Des de la denúncia, si hi ha reconeixement dels fets, o des de la imposició de la sanció, fins a l'informe de tancament:**

Aquest termini ha de ser, com a màxim, **de sis mesos**.

A la finalització d'aquests període cal emetre un informe de tancament, tant si és favorable (fet que generaria una sol·licitud de suspensió definitiva de la sanció per compliment alternatiu) com si és desfavorable (fet que generaria una sol·licitud de compliment de la sanció).

Els diferents agents implicats en el programa han de seguir el protocol d'actuació que en els propers punts es defineixen.

Infracció Administrativa

- La **intervenció policial** davant la tinença o el consum de drogues tòxiques, estupefaents o substàncies psicotròpiques està definida d'acord amb els procediments propis de la policia (procediment normalitzat de treball o PNT, circular interna).

Un cop detectada la infracció, la policia decomissa les substàncies i genera una denúncia administrativa per mitjà d'un butlletí de denúncia municipal, a partir d'aquest moment, es posa en marxa el procés sancionador, d'acord amb la sanció econòmica determinada.

- **Comunicació del fet denunciat a una persona adulta responsable de la persona menor**

Com que es tracta de menors d'edat, s'ha d'informar els pares, tutors o representants legals sobre el fet denunciat i l'import de la sanció. En aquest cas, segons el PNT de la policia, els menors s'han d'identificar i donar les dades de contacte dels pares, tutors o representants legals per tal de fer possible aquesta notificació via telefònica.

Tot i així, els agents poden valorar si es tracta d'una situació de risc dels menors, tenint present l'edat, el lloc i l'hora del fet, així com altres circumstàncies, i considerar necessari traslladar-los a les dependències policials o al domicili propi menor per tal de fer la comunicació del fet i el lliurament dels menors a una persona adulta responsable, aixecant una Acta d'Entrega de menor o incapaç.

Informació a pares, tutors o representants legals sobre la mesura alternativa

Un cop comunicat el fet denunciat als pares, tutors o representants legals de la persona menor, la policia informará sobre la possibilitat de desenvolupar el programa de mesures educatives com a alternativa a la sanció, sempre que els menors compleixin els criteris d'inclusió definits en el programa.

Per explicar clarament la mesura alternativa, l'agent policia l entregará (en el cas que tant els menors com els seus pares, tutors o representants legals estiguin a la comissaria) un **full informatiu** amb la informació bàsica de la mesura i els detalls per adherir-se al programa. En el cas que el contacte amb els pares, tutors o representants legals es faci per telèfon, s'haurà de transmetre la mateixa informació que conté aquest full informatiu, així com entregar un full informatiu amb la còpia de la denúncia.

Full Informatiu

La informació mínima que ha de contenir aquest document és la següent:

- Descripció de la infracció: referència a la Ordenança Municipal de Civisme i sanció econòmica.
- Explicació de la mesura educativa alternativa a la sanció: procediment del programa "Val la pena".
- Instruccions per accedir a la mesura: termini per a la programació de la primera visita, contacte,...

Concertar visita pel procés d'acolliment

Un cop s'ha informat sobre la possibilitat i la manera d'acollir-se a la mesura alternativa, és **responsabilitat dels pares, tutors o representants legals dels menors posar-se en contacte amb el servei municipal per tal de concertar data per a la primera visita per iniciar el procés d'acolliment.**

Tal com s'ha explicat en la temporalització del procés, els pares, tutors o representants legals han de fer el contacte per concertar la visita en el termini màxim que s'hagi definit, que es recomana que mai no sigui superior a 15 dies.

Procés d'acolliment

El procés d'acolliment és el primer contacte dels menors i els seus pares, tutors o representants legals amb el programa.

En aquesta **primera visita** han d'assistir tant els menors com els seus pares, tutors o representants legals.

Amb la informació completa, els menors i els seus pares, tutors o representants legals decidiran si definitivament s'hi volen acollir.

Continguts de la primera visita

- Informació sobre el programa: tant pel que fa al procediment com a les finalitats de la mesura i els beneficis per als menors i la família.
- Contrastar la informació que tenen sobre el programa i saber què en pensen i com l'interpreten.
- Tranquil·litzar tant els menors com la família.
- Si el cas ho permet, cal avançar informació general del tipus d'intervenció educativa que es portarà a terme durant el seguiment. Cal garantir la confidencialitat del procés.
- Cal sensibilitzar els pares, tutors o representants legals dels menors en aquesta primera visita, ja que això potenciarà l'adhesió al programa i el grau de compromís en el futur.

Document informatiu del programa “Val la pena”

A diferència del full informatiu que entrega la policia, aquest material de divulgació té com a objectiu explicar més a fons el programa des d'un punt de vista educatiu, i comunicar les condicions que s'han d'aconseguir per fer que la intervenció sigui efectiva.

Aquest document dóna molta seriositat al procés i genera responsabilitat tant dels menors com dels familiars.

Document informatiu del programa “Val la pena”

La informació mínima que ha de contenir aquest document és la següent:

- Descripció del programa: procediment.
- Breu descripció del format de la mesura educativa: nombre de sessions aproximades, continguts genèrics que cal treballar.
- Aspectes que cal tenir en compte per al bon funcionament de la mesura: puntualitat, importància de l'assistència a les sessions, confidencialitat, caràcter voluntari, condicions per poder dur a terme les sessions de forma efectiva, motius pels quals es pot excloure els menors del “Val la pena” una vegada iniciat, etc.

Acceptació del compromís d'acolliment al programa “Val la pena”

En el moment en què els menors i els seus pares, tutors o representants legals decideixen acollir-se al programa, s'han de fer els tràmits legals per iniciar la suspensió temporal de la sanció corresponent:

- **Signatura del full de compromís** per part del menor o la menor i els seus pares, tutors o representants legals, on assumeixen de forma voluntària el compromís que suposa acollir-se a la mesura alternativa.

Un cop signat el document, la persona responsable del programa en farà dos còpies: una còpia per a la persona responsable del programa, una còpia per a la família, i l'original s'enviarà a la comissaria de la Policia Local -persona responsable del “Val la pena”.

- **Sol·licitud de suspensió temporal de la sanció corresponent**

Juntament amb l'original del full de compromís, s'ha d'enviar a la Comissaria de la Policia Local el **Full de sol·licitud de suspensió temporal de la sanció**.

A partir d'aquest moment, la sanció quedarà temporalment suspesa durant un temps màxim de tres mesos a partir de la data de l'acta de denúncia.

Full de compromís

- La informació mínima que ha de contenir aquest document és la següent:
- Dades de la denúncia
- Dades de la persona menor
- Dades de la persona responsable del menor
- Descripció de la situació que origina la intervenció
- Professional del “Val la pena” de referència
- Redacció del compromís
- Signatura de la persona menor, de la persona responsable i del professional de referència

Full de sol·licitud de suspensió temporal de la sanció

La informació mínima que ha de contenir aquest document és la següent:

- Dades de la denúncia
- Dades de la persona menor
- Professional del programa de referència

- Redacció de la sol·licitud de suspensió temporal de la sanció
- Signatura del professional de referència

Intervenció educativa

Els objectius principals de les intervencions preventives, d'una banda, se centren a **potenciar els factors de protecció** que disminueixen la possibilitat d'iniciar conductes de risc o de mantenir-les. Aquests elements són característiques que poden ser de caire individual (capacitat de pensar de forma crítica i creativa, habilitats per comunicar-se i relacionar-se, interioritzar valors prosocials, etc.), familiar (vincles familiars estables i positius, posicionaments clars vers el consum de drogues...) o social (vincles positius amb entitats socialitzadores).

D'altra banda, amb les estratègies preventives es pretén incidir en els elements que predisposen a iniciar-se en les conductes de risc o a mantenir-les. Parlem dels **factors de risc**, que també provenen de l'individu (baix sentit crític, impulsivitat, etc.), de l'entorn familiar (models de referència permissius, manca de comunicació, etc.) i de l'entorn social (proximitat amb el consum, el consumisme...).

Prevenir consisteix a debilitar els factors de risc i potenciar els factors de protecció. En aquest sentit, anomenem intervenció educativa el pla de treball individualitzat per a cada jove, que té uns objectius preventius definits a partir del coneixement i l'avaluació d'aquests factors. Es duu a terme amb la finalitat de produir canvis de millora en la qualitat de vida dels joves, fent-los més responsables i autònoms.

La intervenció és una alternativa educativa a la sanció. Per tant, no pot ser interpretada com un càstig i ha de guardar una coherència amb el fet que ha motivat la sanció administrativa, en aquest cas, el consum d'una substància il·legal, entès no des de la perspectiva d'un acte delictiu, sinó des de l'**òptica de la salut**.

Objectius de la intervenció educativa

Els objectius generals de la intervenció educativa són:

- Disminuir els factors de risc detectats que puguin haver provocat l'inici del consum de drogues i que podrien afavorir un consum més problemàtic.
- Potenciar els factors de protecció tant personals, familiars com socials del menor per fer front a situacions de risc.
- Aconseguir que el menor prengui consciència del consum propi i dels riscos associats a aquesta conducta.
- Dotar de les eines i estratègies per adquirir capacitat crítica vers el consum i donar les pautes necessàries per a un consum de menys risc.
- Assessorar els pares, tutors o representants legals dels menors en el seu paper educador amb relació a la prevenció del consum de drogues.
- Donar informació objectiva i de forma argumentada sobre les drogues.

Els objectius específics es defineixen en funció dels **compromisos o acords** que s'estableixin **per iniciar un canvi**.

Aquests compromisos han de quedar molt ben definits i s'han de poder assolir a curt termini.

Estructura de la intervenció educativa

Es poden plantejar entre tres i sis sessions de treball d'una hora aproximada, que han de servir per assolir els objectius plantejats tant per als joves com per a la família. Les sessions de treball es decidiran atenent el perfil del/la jove i sempre aniran destinades a la formació i la educació, podran consistir en assistència a xerrades, cursos, seminaris sempre impartits per professionals.

- La **primera sessió** es recomana que es destini a valorar els factors de risc i de protecció amb l'objectiu de definir el pla individualitzat de treball per fer una intervenció educativa personalitzada. Aquesta sessió es pot fer coincidir en el temps amb la primera visita (procés d'acolliment).
- El **seguiment o pla de treball**, en funció de la formació dels professionals, es pot plantejar amb sessions familiars o individuals amb cada jove. En aquest darrer cas, es recomana fer una o dues sessions en paral·lel amb els pares, tutors o representants legals dels menors.
- S'haurà de fer una **última sessió** conjunta (menor amb els pares, tutors o representants legals) per valorar el procés i el grau de compliment dels objectius marcats.

Perfil dels professionals en la intervenció educativa

Es recomana que els criteris mínims del perfil dels professionals que han de dur a terme la intervenció educativa siguin:

- Han de ser professionals amb formació universitària en l'àmbit psicoeducatiu o socioeducatiu, que tinguin coneixement i experiència en el treball amb joves i amb famílies, i que tinguin habilitats per comunicar-se amb els adolescents.
- Han de comptar amb coneixements sobre les drogues i han de tenir experiència i coneixement en l'àmbit de la prevenció o l'abordatge de les drogodependències.

Si hi ha mancances, s'han de buscar mecanismes per cobrir-les, coordinant-se amb altres recursos o serveis.

És recomanable que tot el procés el dugui a terme una sola persona

Principis que guien la intervenció educativa

- **Crear un clima de confiança:** un espai proper on els joves i la família se sentin còmodes. Crear un clima de respecte, comunicació i serenitat. Però al mateix temps transmetre rigor i professionalitat.
- **Expressar empatia:** quan la persona se sent acceptada tal com és, es troba més lliure per decidir canviar. Cal demostrar que es valora l'actitud positiva, participativa, receptiva i de cooperació dels joves per implicar-los en l'activitat.
- **Confidencialitat:** actuar amb honestedat si alguna informació rellevant ha de ser transmesa als familiars o a un altre servei per no malmetre la confiança.
- **Evitar valoracions** morals i actituds de judici.
- **Crear la discrepància:** crear una dissonància cognitiva entre el que és i el que voldria ser pot ajudar a avançar en el treball educatiu, per exemple entre el que una persona busca quan consumeix drogues i el que pot trobar.
- **Evitar discussions:** ja que creen resistències.
- **Fomentar l'autoeficàcia:** transmetre el missatge que l'altra persona és capaç d'assolir els canvis que es proposa.
- **Fomentar el diàleg:** evitar plantejar les sessions com un interrogatori; ha de ser un diàleg on les diferents parts aportin idees, opinions i solucions. Plantejar objectius o pactes de forma conjunta, fent que els joves se sentin participants dels acords establerts.
- **Transmetre responsabilitat** cap al procés: fer prevaler els aspectes formals i normatius per a ambdues parts (puntualitat, assistència, formalitat, evitar interrupcions com ara mòbils, etc.).

- **Oferir informació objectiva** i realista sobre les drogues i sobre els recursos en què poden trobar assessorament.

Contingut de la intervenció educativa

Conèixer els factors de risc i de protecció dels menors ens ajudarà a determinar en cada cas una proposta de pla de treball, fet que permetrà que la mesura educativa sigui personalitzada d'acord amb les característiques individuals, familiars i socials de cada jove.

Hi ha sis eixos d'atenció que ens poden ajudar a conèixer la situació personal, familiar i social de cada jove:

1. Situació ocupacional i formació
2. Situació familiar
3. Ocupació del temps d'oci/lleure
4. Aspectes socials
5. Consum de drogues
6. Factors de personalitat, psicològics...

A continuació, s'adjunta una taula on s'ofereixen **pautes per a cadascun dels sis eixos d'atenció** sobre:

- **Factors de risc i protecció** de cadascun dels eixos.
- **Estratègies d'intervenció** dels professionals en funció de la situació dels joves i la família.
- **Recursos i eines de treball** que ofereix la xarxa comunitària per dur a terme l'actuació dels professionals durant la intervenció educativa.

SIS EIXOS D'ATENCIÓ	CONEIXEMENT SOBRE ELS FACTORS DE RISC I DE PROTECCIÓ	ESTRATÈGIES D'INTERVENCIÓ Possibles línies de treball	RECURSOS Materials divulgatius, recursos i serveis comunitaris de suport per a la intervenció
Situació ocupacional i/o formació	<p>Situació: estudia / treballa / no té ocupació.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Percepció del menor sobre la seva situació. • Grau de satisfacció. • Possibles projectes a curt i mig termini. <p>Si estudia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Curs que fa i correspondència amb l'edat. • Possible absentisme i/o passivitat. • Dificultats d'adaptació i/o poca integració amb els companys o amb les normes. • Motivació / satisfacció per l'estudi. • Models de referència (professors / tutors). • Rendiment acadèmic. <p>Si treballa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tipus de feina. Correspondència amb la formació cursada. • Motivació / satisfacció per la feina. • Dificultats d'adaptació i/o poca integració amb els companys o amb les normes. • Nivell d'autoestima i confiança. • Relació amb l'autoritat 	<ul style="list-style-type: none"> • Identificar aspectes positius en el jove (aptituds, actituds, motivacions, etc) per tal d'enfortir-les. • Identificar situacions conflictives i valorar possibles alternatives per afrontar-les. • Coordinació amb els centres educatius. • Orientació formativa: <ul style="list-style-type: none"> • Assessorament de l'oferta formativa. • Orientació professional (<i>exemples cerca de feina, com fer un currículum, com preparar una entrevista,...</i>) • Ajudar a buscar allò que generi motivació 	<ul style="list-style-type: none"> • Conèixer bé els recursos del municipi en relació a l'oferta formativa (cursos, beques, ...) i pre-laboral: conèixer bé els circuits, qui n'està al càrrec, quins recursos són gratuïts i quins no, ... • Educadors de Serveis Socials i/o de Joventut d'àmbit municipal o comarcal. • Centres de Promoció Econòmica. • Serveis Socials del municipi. • Punts d'Informació Juvenils (PIJ). • Secretaria de Joventut de la Generalitat de Catalunya

SIS EIXOS D'ATENCIÓ	CONEIXEMENT SOBRE ELS FACTORS DE RISC I DE PROTECCIÓ	ESTRATÈGIES D'INTERVENCIÓ Possibles línies de treball	RECURSOS Materials divulgatius, recursos i serveis comunitaris de suport per a la intervenció
Situació Familiar	<p>Estructura familiar.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Amb qui viu. • Situació ocupacional dels pares. <p>Dinàmica familiar.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Comunicació. • Confiança • Afectivitat. • Cohesió. • Relació dels pares. • Relació entre germans. • Estil educatiu (permissiu, autoritari, ...) • Límits i normes. • Temps d'oci amb la família. <p>Els pares davant les drogues:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Actitud vers el consum de drogues. • Existència de consum de drogues entre altres membres de la família. 	<ul style="list-style-type: none"> • Abordatge familiar. • Orientar i assessorar a la família. • Evitar la culpabilització i potenciar la responsabilitat i la implicació (ells poden fer també alguna cosa). • Fomentar la calma durant procés educatiu. Tranquil·litzar i restar dramatisme a la situació. Convidar a la reflexió. • Donar espai i potenciar que parlin entre ells. Facilitar que la família arribi a acords en punts de conflicte. • Fomentar el temps lliure compartit amb la família. • No centrar-se només en el tema de les drogues. Parlar sobre altres temes que puguin preocupar a la família, com per exemple les seves dinàmiques de relació i la seva comunicació. • Informar sobre els diferents nivells de consum (no tots són problemàtics o de dependència). 	<ul style="list-style-type: none"> • Serveis Socials. • Serveis municipals de teràpia familiar. • Catàleg de materials i programes per a la prevenció i la reducció de danys associats al consum de drogues • Guia connecta amb els teus fills: com prevenir el consum de drogues i altres conductes de risc. • Llibret "8 equilibris. Pares i mares que consumeixen alcohol i altres drogues" • Web amb idees, comentaris i consells per a reflexionar sobre el consum de drogues en adolescents i el foment de la prevenció en l'àmbit familiar: www.parlemdedroques.cat
Temps d'oci	<ul style="list-style-type: none"> • Consum associat la temps d'oci (temps lliure). • Activitats d'oci, aficions i esport. • Concepte del temps d'oci i de la diversió (per exemple "sortir de marxa = descontrol"?). • Temps d'oci familiar compartit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Motivar la pràctica d'alternatives d'oci saludable: esport, cultura... • Organització del temps de lleure. • Organització del temps d'oci del cap de setmana. • Potenciar les motivacions i aficions que el jove tingui. 	<ul style="list-style-type: none"> • Recursos del Municipi; equipaments juvenils (saber si són gratuïtes o no). • Esplais, agrupaments... del municipi.

SIS EIXOS D'ATENCIÓ	CONEIXEMENT SOBRE ELS FACTORS DE RISC I DE PROTECCIÓ	ESTRATÈGIES D'INTERVENCIÓ Possibles línies de treball	RECURSOS Materials divulgatius, recursos i serveis comunitaris de suport per a la intervenció
Aspectes Socials	<ul style="list-style-type: none"> • Grup d'amics. Consum en grup. • Parella. Consum en la parella. • Relació amb grup d'iguals. Pertinença a algun grup social. 	<ul style="list-style-type: none"> • Plantejar activitats grupals (impuls de nous amics, canvi d'entorns). • Reforçar aquells aspectes socials positius. 	<ul style="list-style-type: none"> • Equipaments juvenils ... Esplais, agrupaments... del municipi.
Consum de drogues	<ul style="list-style-type: none"> • Percepció del consum. • Significat que dona al consum. • Tipus de consum: ocasional, compulsiu, habitual. • Experiències que ha ocasionat el consum de drogues. • Temps que fa que consumeix. • Drogues que consumeix. • Moments en que es dona el consum. • Diners gastats en el consum. • Informació / Desinformació sobre les drogues. • Accessibilitat a les substàncies. • Saber quin coneixement té de les repercussions legals de consumir drogues. • Saber si té consciència de la responsabilitat vers els altres. • Valorar en el cas que existeixi repetició del "Val la pena" 	<ul style="list-style-type: none"> • Abordar el tema de les drogues (informació). Recerca conjunta d'informació / Utilitzar materials preventius per comentar-ho conjuntament. • Afavorir els factors protectors que el menor necessita per evitar o reduir el consum. • Dotar d'informació al menor i la seva família sobre el món de les drogues. • Pactar estratègies per reduir riscos en el consum. • Orientar al menor en les recursos que té a la seva disposició (webs sobre drogues adreçades a joves, infermeres Programa Salut i Escola Tarda Jove als CAPs, ...). 	<ul style="list-style-type: none"> • CAS de referència del municipi. • Material divulgatiu de prevenció de drogues. • Serveis Municipals d'assessorament sobre drogues. • Serveis Municipals de salut adreçats a joves. • Catàleg de materials i programes per a la prevenció i la reducció de danys associats al consum de drogues.

SIS EIXOS D'ATENCIÓ	CONEIXEMENT SOBRE ELS FACTORS DE RISC I DE PROTECCIÓ	ESTRATÈGIES D'INTERVENCIÓ Possibles línies de treball	RECURSOS Materials divulgatius, recursos i serveis comunitaris de suport per a la intervenció
Factors de personalitat, psicològics i/o conductuals	<ul style="list-style-type: none"> • Grau d'autoestima, d'autonomia, d'autocontrol emocional i de conducta. • Grau d'habilitats de comunicació i de resolució de conflictes. • Trastorns / medicació 	Detectar si hi ha actituds de risc: <ul style="list-style-type: none"> • TDHA, trastorns d'estat d'ànim, individualisme, escepticisme, imprudència, presentisme, irresponsabilitat, desafiament a l'autoritat, actituds no normatives i antisocials, actituds evasives davant la realitat, impulsivitat. 	<ul style="list-style-type: none"> • Serveis Socials. CSMIJ. • Serveis Municipals d'assessorament sobre drogues. • Serveis Municipals de salut adreçats a joves.

Derivació en la intervenció educativa

En cas de detectar que existeix un problema que requereixi un seguiment més intensiu o un tractament, els professionals han de derivar els menors i els pares, tutors o representants legals al recurs adient.

Cal tenir en compte especialment:

- **Els centres de salut mental infanto-juvenil** on serà adient derivar els menors en cas que es detecti l'existència d'algun problema de salut mental (depressió, ansietat, hiperactivitat, etc.).
- **Els centres d'atenció i seguiment** de la Xarxa d'Atenció a les Drogodependències, en cas que detectem algun cas d'addicció a les drogues.
- **Els centres d'atenció primària**, en cas d'observar problemes de tipus orgànic.
- **Els equips de Serveis Socials** del municipi, si identifiquem necessitats socials o factors de risc psicosocial que requereixin un seguiment.

Per tal de poder fer les derivacions de forma eficient, els diferents recursos de la xarxa han d'estar al corrent de l'existència i del funcionament del "Val la pena" i cal que s'estableixin mecanismes de coordinació i col·laboració: tenir **acords** de derivació establerts des de l'inici facilita i agilitza el procés de derivació.

És molt important que hi hagi una **coordinació i una col·laboració fluides entre els recursos de derivació** i els tècnics del programa. Pot ser que aquesta derivació es faci en paral·lel al pla individual del "Val la pena" o que el substitueixi.

En qualsevol cas, cal que els menors rebin un acompanyament en aquests recursos comunitaris o equipament per part dels tècnics del programa, que són els responsables de coordinar-ho tot i fer-ne el seguiment.

Informe de tancament i resolució del procés sancionador

Tant si la intervenció educativa es compleix satisfactòriament com si no, s'ha d'emetre un **informe de tancament** amb la **valoració final del seguiment**.

Aquest informe ha de resoldre de forma satisfactòria o no satisfactòria el compliment del programa per part de cada menor.

Els **motius pels quals es pot considerar que els menors no han complert el programa** són diversos i depenen molt de cada cas. Tot i que és difícil presentar una llista que reculli totes les causes, es poden categoritzar de la manera següent:

- No compliment dels compromisos, objectius o pactes adquirits entre els menors i els professionals de la intervenció.
- Falta d'assistència a les sessions.
- Falta d'interès dels menors, mostres de desmotivació, falta de puntualitat, el fet d'assistir a les sessions sota els efectes d'una substància...
- Si els menors tornen a ser multats durant la realització del programa.

L'informe de tancament s'haurà de remetre a la persona que ha instruït l'expedient sancionador juntament amb el full de **sol·licitud de suspensió definitiva de la sanció**, i caldrà indicar l'opció corresponent a la valoració final del seguiment.

Informe de tancament

La informació mínima que ha de contenir aquest document és la següent:

- Dades de la denúncia
- Dades de la persona menor
- Dades de la persona que representa el menor
- Professional del programa de referència
- Valoració del compliment: satisfactori o no satisfactori
- Signatura del professional de referència

Sol·licitud de suspensió definitiva o continuïtat del compliment de la sanció

La informació mínima que ha de contenir aquest document és la següent:

- Dades de la denúncia
- Dades de la persona menor
- Professional del programa de referència
- Sol·licitud que es formula (suspensió definitiva o continuïtat)
- Signatura del professional de referència

ANNEXOS

- Doc. 611 Sol·licitud programa Val la Pena i full informatiu
- Doc. 612 Sol·licitud suspensió temporal del procés sancionador (compromís acolliment al programa Val la Pena)
- Doc. 613 Informe de tancament Val la Pena (suspensió definitiva o execució de la sanció)